

EL PRESIDENT MONTILLA I EL GOVERN CATALÀ PORTEN RAÓ

Per

Vicenç Navarro

Catedràtic de Ciències Polítiques i Polítiques Públiques, Universitat

Pompeu Fabra.

Em fa pena però no em sorprèn que la crida del President Montilla i del govern de la Generalitat de Catalunya, a la mobilització popular a Catalunya, en protesta pel dictamen del Tribunal Constitucional (TC), hagi creat una resposta de gran animositat en sectors intel·lectuals basats a Madrid, no només entre les dretes, sinó també en sectors del socialisme madrileny, que han definit aquesta crida a la mobilització popular com "desaforada", "insensata" i "histrionica" (entre d'altres adjectius) davant d'una sentència del TC que consideren "madura", "equilibrada", "sensata" i "exemplar", considerant a aquest TC com un tribunal motivat únicament i exclusivament per criteris jurídics, desitjosos de que qualsevol llei a Espanya encaixi amb la Carta Magna que "els espanyols ens vam donar l'any 1978". Es jutja com a desproporcionada tal resposta, ja que s'assumeix que la sentència del TC avala ni més ni menys que el 90% de l'Estatut de Catalunya, aprovat pel Parlament català i per les Corts espanyoles, i ratificat pel poble català. I per afegir més foc, s'acusa al President Montilla de tenir una actitud "impròpia" d'un

Estat de Dret, ja que el que li toca fer és acatar la sentència i deixar de mobilitzar protestes contra el TC. És més, aquestes veus insinuen que el president Montilla té unes prioritats en el seu govern equivocades, abandonant els problemes reals de la població a Catalunya entre els quals el debat de l'Estatut empal·lideix en importància enfront d'altres àrees una mica descuidades pel seu Govern.

Davant tantes crítiques i observacions insultants, cal preguntar-se "d'on ve tant adjectiu desqualificant?". I la resposta és que ve de dues visions molt diferents, no només del que és Espanya, sinó de com hem arribat fins aquí. No coincideixo amb la idealització de la Transició que suposa la frase "els espanyols ens vam donar la Constitució (com un regal, segons sembla) el 1978". La Constitució, com la Transició que la va produir, va ser inmodèlica, resultat d'un procés molt desigual en què les forces conservadores controlaven l'aparell de l'Estat i dominaven el procés de la Transició. Les esquerres sortien de la clandestinitat i no eren parells en aquell procés.

No cal dir que la gran conquesta de les esquerres (i molt en particular, de les mobilitzacions obreres) va ser que s'acceptés a la Constitució que la sobirania vingués del poble. Però, els elements claus de com aquesta sobirania es reflecteix a través dels organismes de l'Estat, va ser dictat per les dretes, sota la supervisió de l'Exèrcit franquista, dificultant enormement l'expressió del poder popular. Des

de la Llei Electoral fins l'establiment de l'Audiència Nacional, el Tribunal Suprem, i l'establiment del Tribunal Constitucional (així com la seva composició) van ser resultat d'aquelles influències, essent aquestes institucions gestionades per un cos judicial enormement conservador. Com a conseqüència d'això, aquests organismes estan profundament polititzats, sent utilitzats per les dretes per aturar les lleis resultat de la sobirania popular. Una llei, aprovada pels dos parlaments, el català i l'espanyol, i ratificada pel poble català està ara sent retallada substancialment per un tribunal clarament polititzat, a més de desacreditat.

El PP està utilitzant aquest tribunal per aconseguir el que no ha aconseguit a través dels parlaments català i espanyol, i a més està enutjat pel resultat del referèndum a Catalunya, que no desitjava. Llegeixo avui, per cert, que està portant al TC la llei de l'avortament i així un llarg etcètera. No és la funció d'un Tribunal Constitucional fer de tap de la voluntat popular. Basat en aquesta experiència, em sembla una idealització de tal Tribunal definir-lo com un organisme neutre i tècnic. No ho és i aquí hi ha part del desacord. El que el TC decideix depèn de la sensibilitat política dels seus jutges, convertint-se així en una minicàmera legislativa polititzada. El sistema de selecció dels seus membres és únic i no es reproduïx en altres tribunals de semblant responsabilitat en altres països. Per aquest motiu aquest tribunal ha estat utilitzat predominantment pel PP, el qual ha estat dividint als espanyols com a part de la seva estratègia

política. Partit arrelat en una dictadura, que va justificar la seva existència "apel·lant a la defensa de la unitat d'Espanya" enfront del que anomenava comunistes i separatistes, el PP ha utilitzat el TC per aturar l'Estatut de Catalunya. La millor prova d'això és que va portar al Tribunal Constitucional, molts elements que han estat aprovats en altres estatuts (com l'andalús i el valencià) sense que el recorreguessin.

La mobilització del 10 de juliol no és contra Espanya, i el President Montilla ha aclarit aquest punt en la seva crida. Va deixar molt clar que la protesta no és contra Espanya (de la qual Catalunya és part), sinó en contra del dictamen del TC. I per raons, a més, que exigeixen una protesta. Fora de Catalunya, País Basc i Galícia no s'entén el genocidi cultural que la dictadura va intentar fer sobre les cultures i llengües catalanes, basques i gallegues. La primera vegada que vaig tenir problemes amb la policia nacional va ser a la primerenca edat de set anys quan un d'ells em va bufetejar per parlar en català (la meva llengua materna) insultant-me i cridant-me que no "parlés com un gos sinó com un cristià". Li vaig escopir a la cara, pel que em van detenir i em van portar a la caserna, trucant als meus pares. El meu pare, que va lluitar en diversos fronts defensant a la República espanyola i a la Generalitat de Catalunya, em va acariciar a la cara i li vaig sentir xiuxiuejar "tan jove ja". I la meva mare em va donar el petó més gran que em va donar en la seva vida. Els dos van ser antifeixistes fins a l'últim dia de la seva vida, i estimaven

profundament a Catalunya i a Espanya, per la qual cosa van ser brutalment represaliats. I part de la humiliació que van patir va ser per la seva defensa de la identitat catalana. Només aquells que vam patir aquestes humiliacions poden entendre la intensitat del nostre interès a defensar la nostra llengua i la nostra cultura. Catalunya és, a més, un país petit que pot fàcilment quedar absorbit i perdre la seva cultura i la seva llengua, tal com ha passat a la Catalunya francesa, on s'ha deixat de parlar català i les noves generacions ni tan sols el reconeixen. Molts jacobins a Espanya desitjarien que això passés també a Catalunya. Però una persona d'esquerres no pot acceptar això. Per això és important que sigui una llengua *preferent* i no només igualitària, doncs avui, per molt que sorprengui, el català és encara l'idioma minoritari en els mitjans a Catalunya. Perquè hi hagi dos idiomes en les mateixes condicions es requereix, paradoxalment, que, entre iguals, el català sigui el preferent, és a dir, el primer. Això no implica una discriminació en contra del català, sinó la necessitat de potenciar el català.

Entenc que es pugui estar en desacord amb aquesta postura que sostinc, però tal desacord no pot basar-se en una situació d'imposició i força. El català es va imposar a Catalunya (i la bufetada del policia és un exemple entre milers). Per això els meus amics castellans i del centre d'Espanya han d'anar amb peus de plom i ser súper cauts en els seus comentaris, ja que són vulnerables de ser acusats de defensar interessos que es van imposar per la força en el

seu dia a Catalunya. Aquesta és una realitat, que va ser habitualment utilitzada per la dreta nacionalista catalana per causes electorals. Però l'èxit de les seves campanyes es devia a que hi havia una base real sobre la qual s'edificava la protesta. Referir-se a això com merament *victimisme* és semblant a desmerèixer la causa sindical per voler corregir injustícies laborals. A Espanya, la dictadura es va basar en una imposició de classe i de nació. Això està àmpliament conscienciat a les esquerres catalanes, on la proclama en la lluita antifeixista durant la clandestinitat era "llibertat, amnistia i estatut d'autonomia".

La gran sorpresa del socialisme centrat en Madrid va ser que quan van guanyar les esquerres, aquestes van ser fins i tot més exigents en la demanda d'autogovern i reconeixement identitari, oblidant que van ser les esquerres (i no les dretes nacionalistes, amb notables excepcions) les que, durant la dictadura, van defensar la identitat catalana. A sobre, avui tal demana la lidera un català nascut a Andalusia, un "xarnego" com deien les dretes catalanes. D'aquí l'odi que rep dins i fora de Catalunya. Uns el consideren un impostor, els altres un traïdor (o, com va dir un socialista establert durant trenta anys a Madrid, un socialista contaminat de nacionalisme). Montilla és, com milions de catalans, un català que se sent espanyol, però que s'indigna per la falta de sensibilitat que es té a Madrid cap a la redefinició del que és Espanya.

Durant quatre anys s'ha anat desenvolupant l'estatut sense que Espanya es trenqués. Però les dretes i algunes esquerres no volen que es redefineixi aquesta Espanya. I el TC és un d'ells. Aquesta redefinició inclou la substitució d'una Espanya radial centrada a Madrid per una Espanya plurinacional en què, com als Estats Units, alguns òrgans de l'Estat central estan ubicats a Madrid i altres a Barcelona, Bilbao, València, Sevilla, Badajoz, i altres capitals d'Espanya, amb pèrdua de l'excessiu protagonisme que té Madrid i que és el que explica, en gran part, la resistència de l'establishment polític i mediàtic madrileny a aquesta redefinició, sigui del color que sigui. I aquesta plurinacionalitat ha de respectar les especificitats de cada component, i no tractar de frenar o inhibir la diversitat que enriqueix Espanya.

No cal dir que aquestes resistències a redefinir Espanya estan atiant l'independentisme, que ha crescut enormement. El 25% de la població catalana es mostra favorable a la independència. Aquesta lluita ideològica l'hem de dur a terme a Catalunya i es vencerà o perdrà a Catalunya. Però demanaríem als nostres amics de la resta d'Espanya que ajudaran en lloc d'animar a l'independentisme que és el que fan quan insulten i mostren la seva enorme incomprensió.

Una darrera observació referent a la suposada manca d'atenció del govern d'esquerres als problemes de quotidianitat del poble català. El govern català ha estat un dels governs en les CCAA que ha mostrat major compromís social (disminuint considerablement el

dèficit de despesa pública social a Catalunya amb la mitjana de la UE-15), havent estat el primer a augmentar els impostos de les rendes superiors, cosa que no ha fet el govern espanyol socialista, i sobre el qual, les esquerres socialistes madrilenyes han guardat un silenci ensordidor. Guanyarien credibilitat en les seves crítiques si mostressin major protagonisme en la defensa de les classes populars de les diferents nacions i regions d'Espanya, i menys en la seva defensa del TC.